

PK 5499

X 1904106

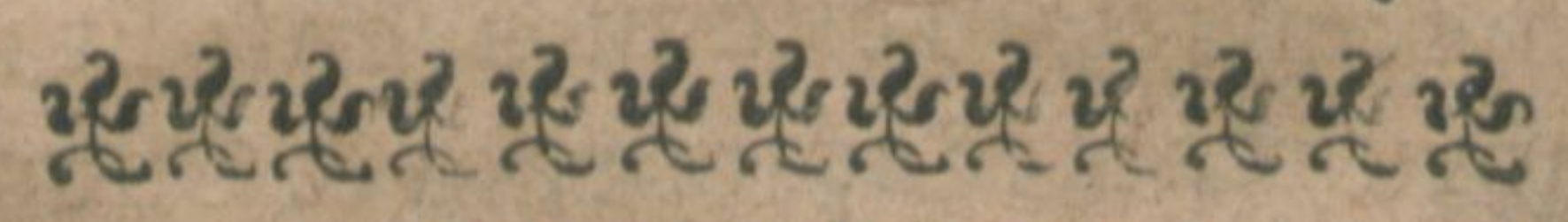
II r
31

DE ARTE
CHEMICA.
EIVSQUE
CULTORI-
BUS.

Epistolæ Tres.

*Artem qui Medicam didicit : qui Chemica tractat :
Si bonus est, omni fraude carere solet.*

BUDISSINÆ

Excusum TYPIS NICOLAI
ZIPSERI.

Anno: cId. Id. CVII.

BIBLIOTHECA
MONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

Docto & Candido Lectori. S.

Gravissima hoc tempore bella geruntur, non tantum à Ducibus & militibus, armis & gladijs: sed etiam à viris doctis, lingua & scriptis. Nam Theologi, Jurisconsulti & Medici, varijs in locis, inter se digladiantur. Bellorum autem quæ à viris doctis geruntur, vel ambitionem, vel incitiam & imperitiam causam esse arbitror. Relictis autem Theologorum & Jurisconsultorū rixis Ecclesiam & forum turbantibus & ad me nihil pertinentibus: Medicorum solummodò mentionem faciam. Horum aliqui Galeni doctrinam sequentes, Chemicis, (qui & Hermetici dici volunt,) bellum inferunt, atq; artem Chemicam vanam, inutilem & perniciosam vociferantur: Chemicis contra, artem suam jucundissimam, utilissimam & Medicis omnino necessariam esse probare conantur. Etsi autem nostrum non sit, tantas componere lites: Attamen non alienum ab arte mea esse judico, si, quid ego de Chemia ejusq; cultoribus sentio, in medium proferam, & veritatis patrocinium suscipiam: atq; hoc bellum facile posse extinguì, si fraudibus & nugis ab utraq; arte & parte remotis, rem ipsam sedulò perpendamus, ostendam. In quem finem cum amico veteri & docto per literas sum collocutus, quas viris doctis offero, non aliam ob causam, quàm quod utrâq; artem, per se, jucundissimam, utilissimam, & humano generi omninò necessariam esse judicem: Et ut ambitioni & imperitiæ quorundam Medicorum & Chemicorum, invidia & avaritia laborantium, obsistam. Si quid durius à me dictum videtur, id non de viris doctis & bonis, quos omnì laude dignos esse judico, sed de nugatoribus & fraudulentis impostoribus, quos detestor, dici, omnes viri boni & candoris amantes intelligunt. **V A L E**

Joannes Francus Hildesius D.

D. Joanni VVeidnero

Seniori, Doctōri Medico in Republica
SPROTTAVIENSI, S.

*x literis tuis, ante hoc tempus ad me
datis, clarissime & doctissime vir, amice
charissime, intellexi, te iam senile ætate ar-
te Chemica delectari, quam in iuvenili sis
aspernatus. Qua in re imitaris Philoso-
phum affirmantem, licet unum pedem ha-
beret in sepulcro: se tamen adhuc fore cupidum discendi.
Ego quid de hac arte eiusq; cultoribus sentio, breviter ex-
ponam. Cum ante annos triginta sex, Argentorati Phi-
losophiæ & Medicæ arti operam darem; cum D. Michaelē
Toxite, Chimicæ artis perito, familiariter sum conver-
satus. Deinde etiam ad D. Adamum à Bodenstein, quem
Basileæ in hac arte excellere fama erat, me contuli, ut si
quid egregii haberent (valde enim in ea ætate eram curio-
sus & discendi avidus) expiscarer. Sed utrumq; multum
pecuniæ decoxisse & parum hac arte præstitisse, intellexi.
Rarò etiam ad curandos ægros vocabantur. Progressu
temporis etiam in aliorum quorundam Chemicorum ami-
citiã, utpote Joannis Montani Strigensis & Leonardi
Turneisseri (qui tunc temporis non tam eruditione & mor-
borum curatione, quàm diligenti Physicarum rerum inda-
gatione & medicamentorum quorundam Chemicorum la-*

boriosa præparatione, celebres habebantur) me insinuaui,
Et libros etiam vel potius ænigmata Hermeticorum dili-
genter perlegi. In primis verò Geberi, Reimundi Lullii:
Arnoldi de villa nova, Rosarium, Turbam Philosopho-
rum: Isaci Hollandi, Bernhardi Comitis, Paracelsi, Col-
lectanea Lacinii, &c. Nec pauca in Gallia & Germaniæ di-
versis locis, à peritis artificibus, non sine labore & sumpti-
bus collegi & descripsi. Ex quibus cum propter nimiam ob-
scuritatem parum didicissem; etiam recentiorum scripta
pervolvi, & hodierno quoque die, l. bros Andernaci, Querce-
tani: F. Basilii Valentini. Gastonis Clavei: Penotti: Hein-
rici Cunradi: Libavii & aliorum, non oscitanter lego: dispu-
tationibus Erasti, Auberti, More sini, Guiberti & aliorum
contra Chemicos, non neglectis. Si quæris quid utilitatis ex
horum lectione ad me redierit? sic habeto; Artem Chemicam
à tot veteribus & doctissimis viris nobis commendatam,
per se, nec vanam nec contemnendam, sed jucundissimam
& utilissimam esse statuo. Per eam enim multa mira, jo-
cunda & utilia, laborem non fugientibus, manifestantur.
Qui verò hanc artem exercent, id plerumque duplici fine fa-
ciunt; nimirum ut vel imperfecta metalla in argentum
vel aurum transmutent: vel ex metallis mineralibus &
vegetabilibus singulari artificio, vi ignis, præstantissima
medicamenta, ad curandos tam internos quam externos
humani corporis morbos, conficiant. Quidam utrumque fi-
nem sibi habent propositum. Inter illos qui metalla trans-
mutare conantur paucissimi sunt, qui id quod verbis pro-
mittunt, re ipsa præstare possint. Plurimi verò impostores
versutissimi, aliis divitias & aureos montes pollicentur,

cum

cum ipsi plerumque sint pauperrimi. Metamorphosin metal-
lorum non esse impossibilem, certa experimenta testantur.
Quis enim negat, ex ferro posse fieri cuprum: ex Mercurio
argentum & aurum; cum id à peritis artificibus, sine
dolo & fraude sæpius sit demonstratum? Et ego hisce meis
oculis vidi quendam Mercurium in Argentum transmu-
tantem, quamvis sine magno lucro. Et quanquam id ra-
tionibus Philosophicis repugnare videatur: tamen ubi re-
rum testimonia adsunt, quid opus est verbis & subtilibus
atque inanibus disputationibus? Rerum enim experientia po-
tior est omni sophistica doctrina. Quis Aristotelicis ratio-
nibus probabit, ex cinere & arena posse fieri vitrum adeo
pellucidum? Averroës inquit: In Alchimia multa fiunt,
quæ fieri posse non videntur. Ideoque Alchimia & Magica
ars à nomine scientiæ excluduntur, quoniam in his pluri-
ma sunt, in quibus argumentatio deficit, ut scribit Ga-
leottus Martius libro de doctrina promiscua, capite 27.
Nullum est dubium, quosdam artifices particulares habere
tincturas, quibus viliora quædam metalla in præstantiora
possint mutare. Et si inter multos qui hanc artem profi-
tentur, paucissimi sint, qui semper optatum finem asse-
quantur, nisi singulari DEI beneficio adiuti. Posse autem
Chemicos talem lapidem Philosophorum præparare, quo
omnia alia metalla in purum aurum subito convertantur,
& omnes etiam gravissimi morbi curentur: non facile ad-
ducor ut credam, nisi videam. Nemo enim unquam in
aulis Cæsarum Regum aut Principum visus est, qui talem
lapidem confecerit, quo imperfecta metalla in aurum mu-
tarit & omnes morbos gravissimos curarit.

Quod enim de Paracelso, Bernhardo Comite, Arnolde de villa nova & aliis dicitur, incertum est, & ob id probatione opus habet. Paracelsum nec Cæsari, nec Principibus, nec tibi, nec amicis multum auri fecisse, ex relicto à se Testamento certum est. Bernardus, se totam suam ditionem decoxisse, ipse fatetur. Sed præparato lapide Philosophico, eandem redemisse & gravissimos morbos curasse, non legitur. Idem de aliis iudico. Et odi sapientes qui nec sibi nec aliis sapiunt aut prosunt. Ideoq; Lapis ille Philosophorum à quodam describitur, quod sit Spes longa, depauperatio dulcis, & Lepus quem nemo possit capere. Mirandum igitur, quosdam Magnates, amore auri, adeo dementari, ut sæpe etiam in doctissimis & imperitissimis nebulonibus, hanc artem profitentibus, non modo fidem habeant, sed & cum magno suarum facultatum dispendio, omnia illis liberalissime suppeditent, donec ipsi ad extremam inopiam redigantur. Tales profectò inanem spem præsentis pecuniæ emunt, & vigilantes sibi magnas divitias somniant. Novi ego Barones & Nobiles prædivites, qui fraude Chemicorum impostorum, omnibus bonis sunt exuti, & nihilominus tamen (quæmadmodum illi qui rei metallicæ operam dant & fodinas colunt) ab inani spe non potuerunt abduci. Nec minus miror, quorundam impostorum tantam esse temeritatem & audaciam, ut principibus viris, etiam cum præsentissimo vitæ periculo (alii enim virgis ceduntur: alii capite plectuntur: alii suspenduntur: alii perpetuis carceribus detinentur & variis modis excruciantur) ea pollicentur, quæ ipsi nec probarunt unquam, nec præstare possunt. Sed tales ego à Dæmone aliquo Chemico aut metallico dementari & excæcari facile credo.

Nunc de iis, qui Medicamentis arte Chemica præpa-
randis, sunt occupati, scribam. Horum aliqui sunt viri
docti, fundamentis Philosophiæ Platoniciæ & Aristoteli-
cæ, & artis medicæ ab Hippocrate & Galeno traditæ, probe
instructi, atq; ad hoc munus à DEO, & Magistratu legi-
time verati. sedulo operam dantes, ut Medicamentis con-
venientibus ægros cito, tuto & iocunde curent. Fatendum
est, artes non simul esse inventas & absolutas. Magna igitur
laude digni sunt, qui artem medicam à veteribus tra-
ditam, novis & utilibus suis inventis magis magisque illu-
striorem reddunt & arte Chemica talia Medicamenta præ-
parant, quæ sine nausea ab ægris, magno fructu, assumi pos-
sunt. Qualia hoc tempore in officinis optime constitutis
multa habentur; Et quibus ego etiam, data occasione, li-
benter utor. Chemica enim medicamenta, si à perito arti-
fice, ut decet, recte conficiantur, & à viro docto methodice
adhibeantur, in gravissimis morbis, mira sæpe præstant, &
ob id laude sua non carent. Et profecto nimis sibi placent,
& valde sunt morosi, qui spectis Medicamentis Chemicis,
à se neque visis neque adhibitis, Galeni tantum vestigiis insi-
stendum esse volunt. Quasi mille quingentis annis, ex-
tincto Galeno, omnis humani ingenii vigor, ita sic debilita-
tus ut nihil præclariùs & utilius potuerit investigare atq;
invenire: cum manifestum sit, nostri seculi ingenia, vete-
rum nequaquam esse hebetiora, sed multa præclara & uti-
lia, veteribus plane ignota, eruisse, & magna cum laude in
lucem protulisse. Sed inter doctos, qui ea conficere nô-
runt, quidam sunt invidi, quidam verò admodum avari.
Illi si quid præclari invenerunt, id sibi reservant, vel suis

tantum

tantum ægris exhibent, nec cum aliis communicant, immemores mandati Christi iubentis, ut proximum diligamus sicut nosmetipsos, eumque quantum possumus sive præsens sive absens sit, iuvemus. Interea tamen ut laudem aucupentur, publicis scriptis sua illa arcana magnopere prædicant atque laudibus in cælum extollunt & lectoribus hoc modo fumum vendunt, atque seipsos suspectos reddunt. Avari autem, non minus quam illi, suorum medicamentorum præparationem alios non docent; sed tamen magno & iniquo precio, (licet id quod pollicentur minime præstare possint) vendere non recusant. Atque ita non tam vitæ proximi quam marsupio suo consulunt. Sæpe etiam medicamenta vulgaria & officinis nostris usitata, aliis nominibus appellant, & multo auro, non sine fraude, aliis obtrudunt. Veteres Medici, quamvis Ethnici, suorum Medicamentorum præstantissimorum, utpote Theriacæ, Mithridatii & aliorum descriptionem & compositionem aliis non inviderunt, sed cum posteris candidè communicarunt. Quanto magis hominem Christianum decet, dona sibi à DEO data in proximi sui salutem impendere, & suis medicamentis non tantum ægros præsentibus sed & absentes iuvare, & non tam lucrum quam ægrotantium salutem spectare? Sed de hisce plus satis.

Sunt etiam ex duobus obliquis compositi (loquor de Chemicis nugatoribus) qui non tam avaricia commoti quam ambitione & avaricia adducti (omnibus enim præferri volunt) sanis & ægris persuadere conantur, se singularia arcana & astralia quædam Medicamenta habere, quibus morbos etiam desperatos & medicis Galenicis omnino

incura-

incurabiles facile & sine omni difficultate (quasi hoc potius in sua quam in D E I manu sit) curare, & vitam ad extremam senectutem (ad quam ipsi tamen raro perveniunt) prolongare possint. De quibus suo more, magno fastu, certo fatuitatis indicio, egregie nugantur. Sed cum ad rem ventum est, nihil est. Aut enim nulla vulgaribus præstantiora habent: aut necessitate urgente, neglectis suis mysteriis, iis medicamentis quæ in officinis habentur, utuntur. Et si res illis feliciter succedit, id Chemicis suis medicamentis, vulgaribus scilicet additis, nugaciter adscribunt, ut hac ratione plures ægros alliciant, & multum pecuniæ lucrentur. Et hic etiam est singularis quidam modus (ut Iurisconsulti loquuntur) acquirendi, sed medicis doctis & piis minime usitatus.

Quid autem dicam de illis, qui fingunt & scriptis publicis proclamant, se panaceam invenisse, ad depellendos omnes morbos idoneam & probatam? Sunt nugatores impudentes, Circulatorum more laudem & pecuniam aucupantes. Eventus enim, illorum pollicitis, minime respondet: Quis unquam audivit talem Medicum fuisse in mundo, qui uno aliquo Medicamento omnes morbos curasset? Si Arnoldus de villa nova, & Paracelsus, lapidem illum Philosophorum (ut fertur) habuerunt, quo omnes morbos curare potuerunt: cur quæso tot medicamentorum formulas scriptis suis inserverunt? Quod enim potest fieri per pauciora, non debet fieri per plura. Nugæ igitur sunt viris doctis indignæ, uno aliquo Medicamento, omnes morbos curari posse. Nisi fortassis per Pharmacon Venenum intelligas, quo simul cum morbis etiam vita tollatur?

Deniq; sunt etiam indoctissimi & ineptissimi blateranes ad nullam rem, quàm ad opera Chemica & Medica minus apti, qui si modo aquas & olea quædam per destillationem possunt elicere, se non tantum præstantes Chemicos, sed & excellentes esse Medicos fingunt & mentiuntur (cum in nullo mendacio, teste Plinio, maius sit periculum) atq; in has præclarissimas artes, sine omni necessaria doctrina, illotis manibus irruentes, Medicamentis suis destillatis, omnibus morbis se mederi posse, non modo vulgo, sed etiam hominibus non vulgaribus persuadent. Sæpe etiam sua garrulitate efficiunt, ut viris doctis & in arte Medica probe exercitatis præferantur; & suis nugis plus pecuniæ, quàm viri docti sua arte lucrantur. Hi per mortes hominum experimenta facientes, iudice Galeno, in hoc tantum à latronibus differunt, quod isti in silvis, illi in urbibus & pagis homines iugulent. Longè aliud est posse Medicamenta quædam præparare: aliud verò morbos curare: illud ad Pharmacopœi aut Chemici periti: hoc ad Medici officium pertinet.

Quamvis non nego, Medicos simul posse esse Chemicos, & contra. Si modo utramq; artem & necessaria ad eas pertinentia diligenter didicerunt, & longo usu exercuerunt. Neq; enim Medici & Chemicus una nocte, ut fungi, nascuntur. Sed hæ artes magno studio, longo tempore, multo labore & frequenti usu atq; exercitatione acquiruntur. Medicamenta etiam tam ab imperitis Chemicis præparata, quàm ab indoctis Medicis exhibita, rarò sine magno vitæ periculo assumuntur. Sunt enim veluti cultellus acutus in manu pueri. Ne quis autem horum impostorum errores, quos in præparandis aut exhibendis Medicamentis admittunt, deprehendat, singulari studio quibus medicamentis

utantur & quomodo, aut ex qua materia ea confecerint, prætextu suorum arcanorum occultant. Atq; hac fraudulenta & pernicioſa calliditate, non modo ſuam inſcitiam & temeritatem tegunt: ſed etiam in ægrotorum vitam & facultates ſine metu graſſantur. Nihilominus tamen ad tales plerumq; fit magnus concursus, veluti ad agyras mendaciis in locis publicis inter ſe certantes. Mundus enim vult decipi, & plerumq; ex uno atq; altero, ſecundo vel adverſo, imò etiam fortuito caſu de Medici eruditione iudicat, nec quanta doctrina & experientia opus ſit ei, qui docti Medici nomen tueri vult, intelligit. De omnibus hiſce nugatoribus & impoſtoribus hinc inde vagantibus, & tam Chemicam quàm Medicam artem deformantibus & pecuniam undique aucupantibus, Doctiſſimus Fuchſius ita ſcribit: Cum viri docti, multis in locis, non in magno ſint precio: fit, ut hi qui garriendo, iactando, pollicendo, nugando, mentiendo adulandoq; plurimum poſſunt, omnium iam ſint doctiſſimi & gratiſſimi, &c. Hæc ego vir doctiſſime potiſſimum ad te ſcribo cum, ut quid ego (Medicis Galenicis cum Chemicis bellum gerentibus) de arte Chemica eiusq; cultoribus tam bonis quam malis, ſentio tibi ſignificem; tum ut ad literas tuas reſpondeam, & tarditatem verboſitate compenſem: deniq; ut veterem noſtram amicitiam hoc literarum colloquio renovem. Tu ut viciffim data occasione ſcribas: definitionem lapidis Philoſophorum (ſi habes) ad me mittas, & ſi quid arcani arte Chemica eruiſti, mecum communices, oro. Vale, DEO te tuosq; protegente. Budiffina 27. Julii, Anno 1606.

JOANNES FRANCUS D.
Reipub: Budifs: Medicus.

SCIENTIAE

D. Joanni Franco Doct:

Reipub: Budissinensis Medico. S.

N Actus tandem γραμματοφύρον idoneum, vir doctissime, amicorum veterime & suavissime, ad binas tuas literas, eodem argumento scriptas, respondere perplacuit. Ut autem brevibus me expediam verbis: in μεταμορφώσεσιν metallorum tibi prorsus assentior. Quicquid enim garriant quidam Peripatetici & ogganiant: refutat eos ipsa experientia: cui contradicere sophisticum esse ex Galeno didicimus. An autem possit confici ejusmodi lapis Philosophorum, quo omnia alia metalla in aurum subito convertantur: & morbi etiam incurabiles persanentur: ego affirmare non possum: neque etiam affirmantibus fidem habere. Scotum illum Basileæ, de quo antea tibi scripsi, lapidem talem, hoc est, rubentem pulvisculum habuisse, cujus grano dimidio ξiijss plumbi, intra horæ quadrantem, in purum putum aurum transmutaverit, Zvvingerus ad me scripsit, Non autem fuisse animam (ut vocant) auri: quæ ex auro aqua artifice extracta, atque argento purissimo liquefacto reddita, illud in aurum convertit, certum est: cum non argentum sed plumbum, & quidem tanta quantitate mutaverit. Animam voco sulphur auri quod nōrunt artifices separare à Mercurio

curio illius: sed sine lucro. Ex libra auri vix ξ sulphuris seu tincturae elicitur. Quod remanet est Luna quidem purissima, quam Mercurium Philosophorum vocant. Hæc autem duo sulphur & Mercurius Philosophorum quidam ulterius elaborata & exaltata jungunt, & lapidem illum suum conficiunt, perficiendis metallis & sanandis ferè omnis generis morbis idoneum, &c. Sed longè divinior & sublimior est lapis Philosophorum: qui haud dubio veteribus fuit cognitus: à plurimis quæsitus: à paucissimis inventus. Neq; enim tot myriades librorum à veteribus scriptorum extarent de hoc arcano: nisi subesset veritas. Forfan etiam Urim & Thumim summi Sacerdotis Israelitici nihil aliud fuit, quàm lapis ille arcanus & mirificus, Christum representans.

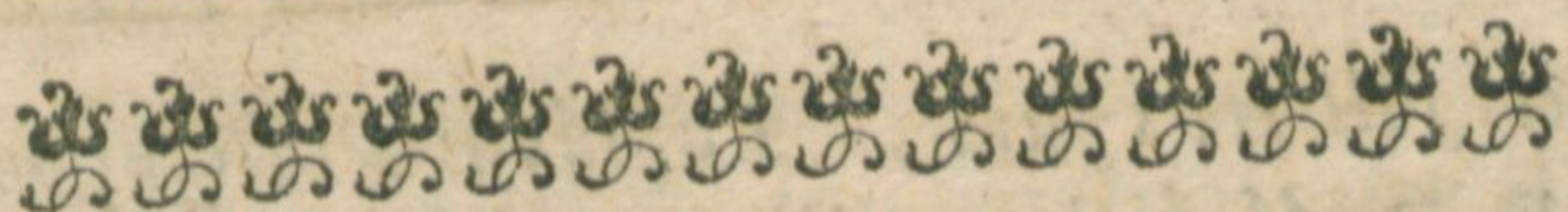
Quod autem plus nimio posteritas huic lapidi tribuat, cum nimirum in ictu oculi, cuncta metalla in aurum mutare: & morbos omnes perfecte & radicatus tollere, nihil novi est. Galenistæ nostri idem faciunt suis compositis Medicinis, Theriacæ, Mithridatio & alijs: Paracelsistæ suis quintis essentijs, oleo Vitrioli, floribus & oleo Antimonij, in cælum usq; ea extollendo & celebrando: quæ tamen exhibita nil tale præstant. Maximam & singularem vim inesse in lapide illo curando Gallicum morbum, lepram, hydropisim, Phthisim, *Μαρία*, Comitiam & similes facile credo: cum ex auro vitæ, ex Mercu-

rio vulgi, ex sulphure quædam conficiantur remedia, non modo à Paracelsi sectatoribus, sed etiam à Galenicis hodiè approbata. Quod deniq; inveheris acerbè in illos Medicos, qui arcana sua summis laboribus acquisita vel inventa, non illicò publici juris esse volunt: nimium religiosus es. Fecerunt & faciunt hoc summi Medici, Itali, Galli, Germani: ut liberis suis thesaurum quendam relinquunt: de quo tamen ipso proximo aliquid cõmunicare possent. Fontes tui deriventur foràs, & tu dominus illorum maneto. Nolite sanctum dare canibus: Nec uniones porcis objicite. Quid? quod Salomon ipse sapientissimus, librum Medicum à se conscriptum, è manibus populi penitus sustulerit, cum videret populum potius ad librum quàm ad DEUM confugere in morbis? Quare violari Charitatem proximi minimè puto, si quis quædam egregia sibi & suis reservet, cum paucis vero bonis, non superbis, non alios ridentibus communicet. Tempore Eliæ multæ erant viduæ in Jsrael, sed apud nullam divertit Elias, nisi apud Sareptanam. Et Bulcholcero nostro in ore hoc erat: Man muß das Selbüglein nicht gar außgiessen. Benè & feliciter Vale. Sprottaviæ die æquinoctij verni, ANNO 1607.

Joannes Weidnerus

Senior, D.

D. Joanni

D. Joanni Weidnero Seniori

Doctori Medico in Republica Sprot-
taviensi: S.

Redita mihi sunt litera tua, doctissime
& amicissime Weidnere, quibus ad meas bre-
viter respondes, & metamorphosin metallorum
non esse impossibilem mecum approbas. Metal-
la non differere specie, sed tantum raritate, densitate &
colore, quæ cum sint accidentia separabilia, non variare
species Chemicæ affirmant. Et quæmadmodum homo æger,
adhibitis idoneis Medicamentis, per solum alterationis
motum, absq; corruptione & generatione, sanitatem re-
cuperat: ita & imperfecta metalla, convenientibus, tin-
cturis quasi Medicamentis suis, sanari & perfici docent.
Scotum illum, cuius mentionem facis, non modo Chemi-
cum sed & præstigiatores fuisse fama est. Quæ arte igi-
tur ex plumbo aurum fecerit, ignoro. Mercurium quo
plumbum abundat, in Solem posse mutari, credo; sed de
scoriis plumbi valde dubitò. Novi quendam singulari
quadam Stibii præparatione argentum in aurum mutasse.
Sed ego in hac arte (quæ quidem delectator) non sum exerci-
tatus, nec tempus nec locum Chemica tractandi habeo ido-
neum. Equidem non de conficiendo auro, (quam artem
malo discere quam docere & aliorum periculo sapere) sed
de præparandis optimis medicamentis ad depellendos mor-
bos

bos idoneis sollicitus sum. Lapidem Philosophorum seu
tincturam & Medicinam illam universalem, nunquam
vidi, nec à præstantissimis nostri seculi Chemicis, se vidis-
se, audivi. Quamvis nugatores quidam spretis & præ se
contemptis aliis doctissimis viris, de hoc lapide, sibi nec
cognito nec viso, sæpe suavissime fabulentur, sibiq; huius-
modi nugis mirifice placeant. Urim ~~ad~~ Thumim summi
Sacerdotis Israelitici, quid fuerit, ignoratur. Non autem
fuisse aliquid humana industria factum sed ^{to theop} credibile
est. Pyrotechniam quidem fuisse patribus veteris testa-
menti non ignotam, multis S. scripturæ locis probari po-
test. Legisti Exodi capite 32. v. 29. Moysen vitulum au-
reum Israelitarum, igni combussisse, atq; in pulverem re-
ductum aquæ inspersisse, & Israelitis ad bibendum dedisse.

Quomodo hoc aurum potabile Moyses præparaverit,
pauci Chemicis intelligunt. Veterum scriptis de Lapide
Philosophorum, eiusq; admirandis Virtutibus, fidem non
derogo, (quamvis scio eos de equo Troiano & aliis rebus
multa scripsisse vix credibilia:) sed cum Comico dico: fac
promissa appareant. Imò manus nostræ sunt oculatæ, cre-
dunt quod vident. Si inter omnes huius nostri seculi Che-
micos, vel unus tantum fuisset aut esset, qui confecto la-
pide Philosophico, tanquam Medicina universali pluri-
mos letales morbos curasset, facilius ea quæ scribuntur
& dicuntur de hoc lapide crederem. Qui à Fioravanto
describitur Lapis Philosophicus, non est is, de quo veteres
loquuntur. Et nisi maiori diligentia corrigeretur, ego
profectò eo uti nollem propter Spiritus aquæ fortis per-
niciosos non ablatos, eumque ad authorem suum relego.

Morbos

Morbos quos tu recenseres non minus ab aliis doctis Medicis, quam à Chemicis fuisse curatos, multis exemplis constat. Galenicis, non minus de suis Medicamentis quam Chemicos nonnunquam hyperbolicè loqui, ex Myrepsò & aliis apparet. Laudat venales qui vult extrudere merces.

Quod putas me acerbius in eos invehi, qui sua arcana, magnis laboribus & sumptibus à se inventa non cum omnibus communicant: Velim te scire, me non expetere, ut si quis aliquid præclari invenit, id cum omnibus, etiam ingratis irriforibus, gratis & sine precio communicet: sed eos potissimum reprehendere, qui publicis, scriptis aut sesquipedalibus verbis, sua mysteria & arcana medicamenta, iactant, & nescio de quibus Sigillis, & Characteribus multis infirmitatibus profuturis, fabulantur: cum tamen nulla remedia vulgaribus præstantiora habeant, &lectoribus atq; auditoribus hoc modo fumum vendunt. Iudico etiam non leviter peccare eos, qui cum præstanti aliquo medicamento à se invento, (si id in lucem darent,) multos fortassis iuvare possent, id vel sibi tantum reservant, vel neglectis pauperibus, divitibus magno precio vendunt. Optarem igitur, tales aut omninò tacere, aut fideliter docere, aut cum aliis multis, iusto precio, sua inventa communicare. Panacæ scilicet illius inventor, medicamentum illud omnibus vendens, rectè fecisset, si modo præparationem non occultasset, & tot virtutes, quas non habuit, ei adscripsisset, atq; hac fraude ementes pecunia emunxisset. Omne bonum est communicativum sui, inquit Philosophus. Et DEVS ipse tam malis quam bonis, dona sua largitur, quem imitari debemus. Si quis publico scripto policeretur, se sanguine Phari-

cis avis, omnes morbos curaturum : quid quaeso utilitatis adferret legentibus & aegrotantibus, cum sanguis ille haberi non possit? Idem faciunt quidam Chemicis, arcana sua publice celebrantes & domi occultantes, aut non habentes. Dulcia saepe sibi vigilantes somnia fingunt. DEUM dona sua varie distribuere, non ut abscondantur sed ut in communem hominum usum, etiam sine spe lucri, conferantur, certum est. Non accenditur lucerna, inquit Christus, ut ponatur subter modium, sed in candelabrum, ut splendeat omnibus qui in domo sunt. Imo qui sua, aliorum candelam accendit, ignem suum non diminuit. Et sic fontes nostri derivantur foras, nos autem domini illorum manemus. Nec sanctum datur canibus, quod datur sanguine Christi redemptis, qui profecto cum canibus & porcis non sunt conferendi. Qui Medicamentis a se inventis, multos alios possunt iuvare, idque facere nolunt : similes sunt Sacerdoti & Levitae, qui, relicto a latronibus sauciato & semi mortuo, praeterierunt : cum potius beneficium Samaritanum, suis Medicamentis vulneratum curantem, imitari debebant. Quid Itali, Galli, & Germani quidam faciant-susque deique fero. Novi quosdam, reservatis sibi nucleis, nobis cortices, scriptis & disputationibus suis in utilibus, vendere & obtrudere. Sed an recte faciant quaero? Salomonem librum suum medicum, non invidia aut avaritia commotum, e vulgi manibus eripuisse : sed aegros prius ad DEUM, deinde ad Medicorum opem confugere voluisse : Et Eliam apud viduam ipsius auxilio maxime opus habentem divertisse, dubium non est. Nostri vero Bucholceri de parsimonia dictum, huc non pertinet. Sed

de

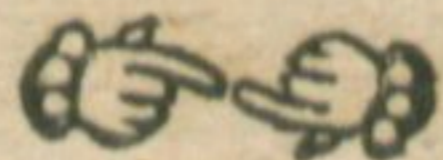
de his alias plura. Vale vir doctissime & amicissime.
Budissina 26. Martij, ANNO 1607.

Joannes Francus D.

Budissinae

EXCUSUM TYPIS NICOLAI
ZIPSERI.

ANNO à NATO

Christo Iesu re De Mptore nostro.

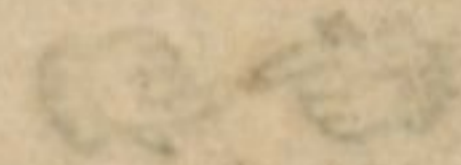
Q 17, 31

Annus Francorum

Budisina

EXCUSUM TYRIS NIGOLAI

ZIPSERI

ANNO 1510

Christo Iesu in D. N. M. p. n. o. s. p. n. o. s. p. n. o. s.

7107

mi

Kodak
LICENSED PRODUCT

© The Tiffen Company, 2000

KODAK Color Control Patches

Centimetres

Inches

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Art 3

ca tractat :

AI

